

Asia: VN/16955/2026

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle poliisilain 5 a luvun (siviilitiedustelu) muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

SYTTÄJÄLAITOS

Lausunto 14.8. 2026

SY/1906/2026

Sisäministeriön 18.6. 2026 päivätty lausuntopyyntö VN/16955/2023. Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle poliisilain 5 a luvun (siviilitiedustelu) muuttamiseksi

Esityksessä ehdotetaan, että poliisilain siviilitiedustelua koskevaa 5a lukua muutettaisiin niin, että suojelupoliisin suorittamassa tiedonhankinnassa sellaisesta siviilitiedustelun kohteena olevasta toiminnasta, joka vakavasti uhkaa kansallista turvallisuutta, käytettäviä tiedustelumenetelmiä voitaisiin käyttää pysyväisluontoiseen asumiseen käytettävässä tilassa ja niitä voitaisiin kohdistaa tällaiseen tilaan.

Syyttäjälaitos lausuu pyydettyinä lausuntona seuraavaa:

Esitutkintalain 2 luvun 4 §:n mukaan syyttäjä johtaa esitutkintaa poliisin virkatoimiin liittyvien rikosepäilyjen osalta. Suojelupoliisissa operatiivista toimintaa suorittavat poliisivirassa olevat henkilöt. Esitetty muutos koskee nimenomaisesti Suojelupoliisin toimivaltaan kuuluvia tehtäviä. Tästä näkökulmasta Syyttäjälaitos kiinnittää erityistä huomiota siihen, että myös nyt ko. ehdotettujen toimivaltuuksien muutosten tulee olla riittävän täsmällisiä ja tarkkarajaisia. Tämän kaltainen sääntely on edellytys toimivaltuuksien käytön ennakoitavuudelle ja laillisuusvalvonnalle, mutta myös mahdollisten virkarikosten selvittämiselle.

Täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden kannalta ongelmalliseksi voisi muodostua esimerkiksi ehdotetussa poliisilain 5 a luvun 4 §:ssä olevan rajoituksen muotoilu:

”Pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä paikassa suoritettavan teknisen kuuntelun ja paikkatiedustelun edellytyksenä on lisäksi, että tietoja ei ole hankittavissa muulla tiedustelumenetelmällä (kurs. tässä).”

Teknisestä kuuntelusta ja paikkatiedustelusta käytännön tapauksessa päätettäessä lienee mahdotonta ennakoida, olisivatko tiedot, joita niillä tullaan saamaan, saatavissa muita tiedustelumenetelmiä käyttäen. Toisaalta, mikäli paikkatiedustelussa tai teknisessä kuuntelussa saadaan aineistoa, joka havaitaan jälkikäteisessä tarkastelussa sellaiseksi, joka olisi ollut saatavissa muilla menetelmillä, voi syntyä vaikeita kysymyksiä käytettyjen menetelmien laillisuudesta taikka niillä saadun aineiston hyödynnettävyydestä.

Vaikka rajoitus on sanamuotonsa mukaan absoluuttinen, on jo ehdotuksen perusteluissa lähdetty ainakin paikkatiedustelun osalta siitä, ettei niin kuitenkaan olisi:

”On myös huomattava, että pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa käytettävät ja sinne kohdistuvat toimivaltuudet voivat olla välttämättömiä myös muiden toimivaltuuksien tehokkaaksi hyödyntämiseksi sekä niiden käytön rajaamiseksi; tiedon saaminen muilla keinoin saattaa edellyttää kohteen seuraamisesta useita eri tiedustelumenetelmiä käyttäen pitkiäkin aikoja (kurs. tässä)” (s.75).

Edellä kuvattujen ongelmien välttämiseksi voisi olla tarpeen harkita rajoituksen muotoilemista joustavammaksi, esimerkiksi seuraavasti:

”Pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä paikassa suoritettavan teknisen kuuntelun ja paikkatiedustelun edellytyksenä on lisäksi, että voidaan painavin perustein olettaa, ettei tietoja ole hankittavissa muulla tiedustelumenetelmällä.”

Muilta osin Syyttäjälaitos viittaa Syyttäjälaitoksen siviilitiedusteluun liittyvästä lainsäädännöstä aikaisemmin antamiin lausuntoihin.

Jukka Rappe

Apulaisvaltakunnansyyttäjä

Tapio Mäkinen

Valtionsyyttäjä

Rappe Jukka
Syyttäjälaitos

Mäkinen Tapio
Syyttäjälaitos